

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савет

Rješenje
po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta OBN d.d. Sarajevo protiv
privrednog subjakta Media Pool d.o.o. Sarajevo i Javnih RTV servisa: BHRT, FTV i
RTRS

Sarajevo
Maj, 2023. godine

Broj: UP-01-26-3-09- 47 /23
Sarajevo, 30.05. 2023. godine

Na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 41. stav (1) tačka c), člana 42. stav (1) tačke a) i c), člana 48. stav (1) tačke a) i b), a u vezi sa članom 4. stav (1) tačke a) i d), članom 10. stav (2) tačke c), članom 11. Zakona o konkurenciji («Službeni glasnik BiH», br. 48/05, 76/07 i 80/09) i čl. 105. i 108. Zakona o upravnom postupku («Službeni glasnik BiH», br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u postupku pokrenutom na osnovu Zahtjeva za pokretanje postupka broj: UP-01-26-3-09-1/23 od 20.02.2023. godine, podnesenom od strane privrednog subjekta OBN d.d. Sarajevo, ul. Humska 1, 71000 Sarajevo, zastupanom po advokatu Nihadu Odobašiću, Fra Anđela Zvizdića 1, 71000 Sarajevo protiv privrednog subjekta Media Pool d.o.o. Sarajevo, ul. Marka Marulića 2, 71000 Sarajevo i Javnih RTV servisa: Radiotelevizija Bosne i Hercegovine, ul. Bulevar Meše Selimovića 12, 71000 Sarajevo, Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine, ul. Bulevar Meše Selimovića 12, 71000 Sarajevo i Radiotelevizija Republike Srpske, ul. Trg Republike Srpske 9, 78000 Banja Luka radi utvrđivanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja, odnosno, zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačke a) i d), te zloupotrebe dominantnog položaja protivno odredbi člana 10. stav (2) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće na 121. (stotinudvadesetprvoj) sjednici održanoj dana 30.05.2023. godine donijelo je

RJEŠENJE

1. **UTVRĐUJE SE** da su privredni subjekti Radiotelevizija Bosne i Hercegovine, Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine i Radiotelevizija Republike Srpske, zloupotrijebili zajednički dominantan položaj na relevantnom tržištu prodaje usluga televizijskog oglašavanja Javnih RTV servisa na teritoriji Bosne i Hercegovine, donošenjem i primjenom opštih akata odnosno, usvajanjem *Cjenovnika usluga oglašavanja i sponzorstva s opštim uslovima za BHT1/FTV/RTRS za 2022. godinu*, u skladu s kojima je došlo do ograničavanja tržišta i primjene različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova, iz člana 10. stav (2) tački b) i c) Zakona o konkurenciji.
2. **UTVRĐUJE SE** da su privredni subjekti Radiotelevizija Bosne i Hercegovine, Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine, Radiotelevizija Republike Srpske i privredni subjekt Media Pool d.o.o. Sarajevo, zaključili zabranjeni sporazum na relevantnom tržištu prodaje usluga televizijskog oglašavanja Javnih RTV servisa na teritoriji Bosne i Hercegovine, donošenjem i primjenom opštih akata odnosno, usvajanjem *Cjenovnika usluga oglašavanja i sponzorstva s opštim uslovima za BHT1/FTV/RTRS za 2022. godinu*, na osnovu kojih su direktno ili indirektno utvrđene prodajne cijene kao i primjena različitih uslova za identične transakcije u skladu sa članom 4. stav (1) tačke a) i d) Zakona o konkurenciji.
3. **NIŠTAVNI** su *Cjenovnici usluga oglašavanja i sponzorstva s opštim uslovima za BHT1/FTV/RTRS za 2022. godinu*, iz tačke 1. ovog dispozitiva u smislu člana 4. stav (2) Zakona o konkurenciji.

4. ZABRANJUJE SE privrednim subjektima Radiotelevizija Bosne i Hercegovine, Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine i Radiotelevizija Republike Srpske, svako buduće postupanje iz tački 1. i 2. dispozitiva ovog Rješenja, kao i svako drugo postupanje na relevantnom tržištu koje bi privredne subjekte ili fizička lica, dovelo u nepovoljan položaj na relevantnom tržištu, u smislu člana 11. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.
5. IZRIČE SE novčana kazna privrednim subjektima Radiotelevizija Bosne i Hercegovine, Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine i Radiotelevizija Republike Srpske kao i privrednom subjektu Media Pool d.o.o. Sarajevo i to:
 - Radioteleviziji Bosne i Hercegovine u iznosu od 50.000,00 KM
 - Radioteleviziji Federacije Bosne i Hercegovine u iznosu od 50.000,00 KM
 - Radioteleviziji Republike Srpske u iznosu od 50.000,00 KM
 - Media Pool d.o.o. Sarajevo u iznosu od 50.000,00 KM

u smislu člana 48. stav (1) tačka a) i b) Zakona o konkurenciji, koju su dužni platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja, i dostaviti na uvid dokaze o izvršenju.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u navedenom roku, ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu odredbi člana 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

6. NALAŽE SE privrednom subjektu Media Pool d.o.o. Sarajevo i Javnim RTV servisima da nadoknade troškove postupka privrednom subjektu OBN d.d. Sarajevo, u ukupnom iznosu od 6.404,00 (šestiljadačetiristotinečetiri i 00/100) KM, u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
7. OBAVEZUJE se Podnosilac zahtjeva, privredni subjekt OBN d.d. Sarajevo, ul. Humska 1, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, da plati administrativnu taksu na rješenje u ukupnom iznosu od 3.000,00 KM, u korist budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
8. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 20.02.2023. godine, pod brojem: UP-01-26-3-09-1/23 zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu: Zahtjev) privrednog subjekta OBN d.d. Sarajevo, ul. Humska 1, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: Podnosilac zahtjeva ili OBN) zastupan po advokatu Nihadu Odobašiću, Fra Anđela Zvizdića 1, 71000 Sarajevo protiv privrednog subjekta Media Pool d.o.o. Sarajevo, ul. Marka Marulića 2, 71000 Sarajevo (dalje u tekstu: Media Pool) i Javnih RTV servisa: Radiotelevizija Bosne i Hercegovine, ul. Bulevar Meše Selimovića 12, 71000 Sarajevo (dalje u tekstu: BHRT), Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine, ul. Bulevar Meše Selimovića 12, 71000 Sarajevo (dalje u tekstu: FTV) i Radiotelevizija Republike Srpske, ul. Trg Republike Srpske 9, 78000 Banja Luka (dalje u tekstu: RTRS) (zajedno označeni kao: Javni RTV servisi) radi utvrđivanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja, odnosno, zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačke a) i d), te zloupotrebe dominantnog položaja protivno odredbi člana 10. stav (2) tačke b) i c) Zakona o konkurenciji.

Uvidom u dostavljeni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je isti kompletan u smislu člana 28. Zakona.

Potvrda o potpunom i urednom Zahtjevu, shodno članu 28. stav (3), izdata je dana 14.03.2023. godine pod brojem: UP-01-26-3-09-3/23.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekti OBN d.d. Sarajevo, ul. Humska 1, 71000 Sarajevo, Media Pool d.o.o. Sarajevo, ul. Marka Marulića 2, 71000 Sarajevo i Javni RTV servisi: Radiotelevizija Bosne i Hercegovine, ul. Bulevar Meše Selimovića 12, 71000 Sarajevo, Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine, ul. Bulevar Meše Selimovića 12, 71000 Sarajevo i Radiotelevizija Republike Srpske, ul. Trg Republike Srpske 9, 78000 Banja Luka.

1.1. Privredni subjekt OBN d.d. Sarajevo

Privredni subjekt OBN d.d., Humska 1, Sarajevo, Bosna i Hercegovina, upisan je u sudski registar kod Općinskog suda u Sarajevu, pod brojem: (..)*¹ dana 24.07.2012.godine, registrovan je, između ostalog, za pripremanje, proizvodnju, prenos i emitovanje televizijskog programa.

1.2. Privredni subjekt Radio-televizija Bosne i Hercegovine – BHRT

Privredni subjekt Radio-televizija Bosne i Hercegovine – BHRT, Bulevar Meše Selimovića broj 12, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, je javni servis upisan u sudski registar kod Općinskog suda u Sarajevu, pod brojem : (..)*, dana 25.05.2012.godine, registrovan između ostalog, za pripremanje, proizvodnju, prenos i emitovanje televizijskog programa.

1.3. Privredni subjekt Radio-televizija Republike Srpske – RTRS

Privredni subjekt Radio-televizija Republike Srpske – RTRS, Trg Republike Srpske 9, 78 000 Banja Luka, Republika Srpska, je javni servis upisan u sudski registar kod Okružnog privrednog suda u Banja Luci, pod brojem: (..)*, dana 11.10.2011.godine, registrovan između ostalog, za pripremanje, proizvodnju, prenos i emitovanje televizijskog programa.

1.4. Privredni subjekt Radio-televizija Federacije BiH – FTV

Privredni subjekt Radio-televizija Federacije BiH – RTV FBiH, Bulevar Meše Selimovića broj 12, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, je javni servis upisan u sudski registar kod Općinskog suda u Sarajevu, pod brojem : (..)*, dana 11.04.2013.godine, registrovan između ostalog, za pripremanje, proizvodnju, prenos i emitovanje televizijskog programa.

1.5. Privredni subjekt Media Pool d.o.o. Sarajevo

Privredni subjekt Media Pool d.o.o. Sarajevo, ul. Marka Marulića br.2, 71000 Sarajevo upisan je u sudski registar Općinskog suda u Sarajevu pod brojem: (..)* i u 100% je vlasništvu privrednog subjekta Media Pool d.o.o. Beograd, preduzeće za tržišne komunikacije, Đurđa Vajferta 78, Beograd, Republika Srbija.

¹ (..)*-podaci predstavljaju poslovnu tajnu

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tokom postupka primjenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta («Službeni glasnik BiH», br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja («Službeni glasnik BiH», br. 18/06 i 34/10), te odredbe Zakona o upravnom postupku («Službeni glasnik BiH», br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u smislu odredbi člana 26. Zakona.

Također, tokom provođenja predmetnog postupka, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir: Zakon o komunikacijama («Službeni glasnik BiH», broj 31/03, 75/06 i 32/10), Kodeks o komercijalnim komunikacijama donesenim od strane RAK-a («Službeni glasnik BiH», broj 98/11 i 94/12), Zakon o Javnom RTV sistemu BiH («Službeni glasnik BiH», broj: 78/05, 35/09 i 32/10), Zakon o privrednim društvima («Službene novine FBiH», broj: 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08).

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Kao razloge za podnošenje zahtjeva, Podnosilac zahtjeva u bitnom navodi slijedeće:

- da Javni RTV servisi vrše zloupotrebu dominantnog položaja na relevantnom tržištu prodaje marketinških usluga Javnih RTV servisa, putem zajedničkog nastupa u prodaji i zajedničkog dominantnog položaja Javni RTV servisi primjenjuju različite uslove u prodaji marketinških usluga direktno oglašivačima i posredno putem marketinških agencija;
- da osnov ovog oblika zloupotrebe dominantnog položaja predstavljaju cjenovnici usluga oglašavanja koje izdaju sva tri Javna RTV servisa, odnosno BHRT, FTV i RTRS;
- da navedeni cjenovnici direktno stimulišu prodaju usluga televizijskog oglašavanja Javnih RTV servisa putem agencija za oglašavanje;
- da cjenovnici jasno predviđaju ne samo veći popust u slučaju prodaje usluge televizijskog oglašavanja putem agencija za oglašavanje, već i dodatni popust za oglašivače ukoliko ugovore prodaju navedene usluge posredstvom agencija za oglašavanje;
- da su Javni RTV servisi uspostavili kartelsko djelovanje u prodaji marketinških usluga;
- da je jasno da su na osnovu cjenovnika usluga oglašavanja BHRT, FTV i RTRS Javni RTV servisi usaglasili cijene u cjenovnicima i time zaključili zabranjeni sporazum koji nije podnesen Konkurencijskom vijeću na izuzeće;
- da su cjenovnici između tri Javna RTV servisa u potpunosti usaglašeni, pa su popusti za vjernost na identičan način i u jednakom iznosu normirani.
- da Zakon o javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine ne omogućava ovakvo usaglašeno djelovanje Javnih RTV servisa, već osnivanje korporacije kao trećeg nezavisnog subjekta na državnom nivou koji „prodaje televizijske, radio i multimedijalne oglase“. Kako ovakva korporacija nije osnovana od strane Javnih RTV servisa, to se ne može tumačiti da Javni RTV servisi u odsustvu rada takve korporacije imaju pravo kartelskog djelovanja i zabranjenog usaglašavanja prodajnih cijena;
- da su Media pool i Javni RTV servisi su zaključili zabranjeni sporazum kojim Media Pool stiče nedozvoljenu konkurentsku prednost na silaznom tržištu;

- da navedeni izvodi iz cjenovnika Javnih RTV servisa neupitno dokazuju da sva tri Javna RTV servisa „zajednički djeluju“ i nude predmetne usluge na osnovu „izričitih dogovora“. Dokaz o zabranjenom usaglašenom djelovanju između nezavisnih subjekata i konkurenata na tržištu televizijskog emitovanja u Bosni i Hercegovini predstavlja i sami naziv jednog od cjenovnika Javnih RTV servisa i to Cjenovnika FTV koji u samom nazivu uključuje pojam „zajednički nastup javnih servisa“.

Na osnovu navedenog, Podnosilac zahtjeva smatra da su opisanim djelovanjem Javni RTV servisi sklopili zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tački a) i d), te zloupotrijebili dominantan položaj iz člana 10. stav 2. tačke b) i c) i traži da Konkurencijsko vijeće donese odluku kojom će onemogućiti ovako djelovanje.

Na osnovu dostavljene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, te je u smislu člana 32. stava (2) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj: UP-01-26-3-09-5/23 dana 15.03.2023. godine, radi utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja, u smislu člana 4. stav (1) tačke a) i d) i zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2). tačke b) i c) Zakona.

Privredni subjekti BHRT, RTRS i FTV putem zajedničkih punomoćnika, Kerima Karabdića i Džemila Sabrihafizovića, advokata iz Sarajeva, u odobrenom roku dostavili su zajednički odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću, dana 07.04.2023. godine podneskom broj: UP-01-26-3-09-21/23, u kojem su u potpunosti osporili navode Podnosioca zahtjeva i naveli slijedeće:

- da su činjenični razlozi navedeni u Zahtjevu za pokretanje postupka neistiniti, krivo interpretirani ili da ne predstavljaju kršenje zakona;
- da ne može biti nikakvih povreda člana 4. Zakona od strane javnih servisa – protivnika u ovom postupku, pošto njihov pojedinačni tržišni udjel (udjel gledanosti) na relevantnom tržištu BiH ne premašuje 15%, tako da se radi o Sporazumu male vrijednosti u smislu odredbi člana 8. stav (3) tačka b) Zakona;
- da su javni RTV servisi potpisali Odluku o zajedničkom djelovanju Javnih RTV servisa BiH, broj: 4110-25/6 od dana 30.12.2005. godine koja je donesena u skladu sa Zakonom o Javnom RTV sistemu ((«Službeni glasnik BiH», broj: 78/05, 35/09 i 32/10) gdje je u članu 2. navedeno da sistem javnog emitiranja sačinjavaju BHRT, RTRS i FTV, a u članu 6. je utvrđeno da će biti objedinjena prodaja TV, radijskih i multimedijских oglasa za sva tri RTV emitera. Navedenu Odluku je donio Upravni odbor javnog RTV sistema BiH, čiji članovi su predstavnici svih konstitutivnih naroda i iz reda ostalih sa prebivalištem u Republici Srpskoj i Federaciji BiH, koja je na snazi i primjenjuje se od dana 01.01.2006. godine do formiranja Korporacije Javnih RTV servisa BiH;
- da s obzirom na zajedničko nastupanje javnih servisa na osnovu Odluke o zajedničkom djelovanju Javnih RTV servisa BiH, smatraju da su ispunjeni uslovi iz člana 8. stav (3) tačka b) Zakona, što isključuje mogućnost povrede člana 4. istog Zakona;
- da je optužba Podnosioca zahtjeva u pogledu kršenja člana 10. Zakona neosnovana, jer ukupan tržišni udjel sva tri javna servisa koji nastupaju na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi 14,91%, tako da nije riječ o dominantnom položaju kako je definisano članom 9. stav (3) Zakona, jer da bi postojao dominantan položaj, dva ili tri privredna subjekta moraju imati zajedničko tržišno učešće veće od 60%, što ovdje očigledno nije slučaj;
- da se „popust lojalnosti“ zasniva na poznatom načelu ekonomije obima (eng. economy of scale) prema kojem se cijena proizvoda/usluge po jedinici smanjuje sa povećanjem broja proizvoda/usluga, zbog smanjenih fiksnih troškova (za objekte, tehničku opremu i radnu snagu) po jedinici proizvoda/usluge.;

- da popust za lojalnost postoji i na drugim TV stanicama kao što je slučaj Hrvatske radio televizije gdje popust za lojalnost iznosi 10% i 20%;
- da nije tačna tvrdnja da navedeni Cjenovnici sprečavaju oglašavanje na drugim komercijalnim TV stanicama, iz razloga što je osnovni cilj navedenog Cjenovnika da u skladu sa važećim Zakonom o Javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine omogući javnim servisima do uspostave Korporacije ostvarivanje prihoda od oglašavanja u skladu sa udjelom gledanosti javnih servisa na televizijskom tržištu BiH, pritom imajući u vidu da imaju samo 6 minuta komercijalnog vremena po satu programa, u odnosu na komercijalne TV stanice koje imaju 12 minuta po satu programa;
- da CPP Cjenovnik ne sprečava klijente (oglašivače i agencije) da posluju sa bilo kojim drugim privrednim subjektom, te da je dostupan svim sudionicima na tržištu i omogućava transparentno poslovanje sa javnim servisima;
- da je na javnim servisima kao i na drugim TV stanicama osnovni kriterij za formiranje cijene komunikacije (GRP) i ostvarivanje prava na popuste i bonuse za klijente iznos budžeta klijenta, lojalnost klijenta i udjel budžeta (share GRP-a klijenta na javnim servisima);
- da je Zakonom o Javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine uređen odnos tri javna servisa i istim je predviđeno formiranje zajedničkog pravnog subjekta koji bi u ime sva tri javna servisa obavljao prodaju televizijskog, radijskog i multimedijskog oglasnog prostora;
- da s obzirom da Zakon o Javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine predviđa zajednički nastup sva tri javna servisa na tržištu u smislu prodaje televizijskog, radijskog i multimedijskog oglasnog prostora, ne može postojati zabranjeni sporazum između privrednih subjekata kojima je Zakon definisao obavezu zajedničkog rada u cilju javnog interesa, te da javni sevisi svoje poslovanje obavljaju u skladu sa važećim Cjenovnikom usvojenim od strane poslovnih i upravnih odbora sva tri javna servisa;
- da je Kodeksom Regulatorne agencije za komunikacije definisana ograničena količina oglasa i drugih plaćenih poruka na javnim servisima (javnim servisima je dozvoljeno 6 minuta komercijalnog vremena po satu programa, u odnosu na komercijalne TV stanice koje imaju 12 minuta po satu programa), te da su na taj način javni emiteri stavljeni u dvostruko nepovoljniji položaj u odnosu na komercijalne TV stanice po pitanju mogućnosti ostvarivanja prihoda oglašavanjem.

U ostavljenom vremenskom roku, suprotna strana, privredni subjekt Media Pool d.o.o. Sarajevo, dostavlja je odgovor na Zaključak o pokretanje postupka, u kojem u bitnom navodi slijedeće:

- da je ovaj predmet već presuđen jer je u ranijem postupku utvrđeno da su cjenovnici pravovaljani;
- da Media Pool nema zaključene vertikalne sporazume koji ne podliježu grupnom izuzeću te da je stvarni razlog zbog čega se OBN odlučio da upravo protiv ove agencije vodi postupak lični komercijalni interes;
- da OBN ili uopšte ne poznaje model poslovanja ili se pretvara da ne poznaje model poslovanja marketinških agencija;
- da marketinške agencije svojim klijentima nude sveobuhvatan paket usluga koji uključuje izradu medijskih strategija, medijsko planiranje i kupovinu oglasnog prostora na raznim medijima;
- da relevantno tržište nije ispravno definisano te da ne odgovara stvarnom stanju. Uvijek se mora gledati proizvod i njegova zamjenjivost na tržištu, odnosno svaka

reklama na RTV servisima može se zamijeniti reklamom na bilo kojem drugom kanalu čija je gledanost čak možda i veća od RTV servisa;

- da Media Pool nije dobila povoljnije uvjete od onih iz cjenovnika te da zaključeni ugovori ne stavljaju konkurenciju u nepovoljniji položaj.

4. Usmena rasprava

Budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona, dana 27.4.2023. godine (poziv dostavljen aktom broj: UP-01-26-3-09-26/23, broj: UP-01-26-3-09-27/23 i broj: UP-01-26-3-09-28/23 od dana 14.04.2023. godine).

Usmena rasprava održana je u sjedištu Konkurencijskog vijeća uz prisustvo advokata Nihada Odobašića, punomoćenika privrednog subjekta OBN d.d. Sarajevo, direktorice privrednog subjekta Media Pool d.o.o. Sarajevo - Muamere Kadrić, izvršnog direktora privrednog subjekta Media Pool d.o.o. Sarajevo - Predraga Guberinića, advokatice Ezmane Turković te predstavnika Javnih RTV servisa, advokata Džemila Sabrihafizović i Kerima Karabdića.

Na usmenenoj raspravi stranke su se izjasnile da ostaju kod svojih dosadašnjih iskaza i dokaza s tim da je svaka strana priložila i dodatnu dokumentaciju kojom potvrđuju svoje tvrdnje (Zapisnik broj: UP-01-26-3-09- 30 /23 od dana 27.4.2023. godine).

5. Relevantno tržište – definicija i analiza

U skladu sa članom 3. Zakona i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), relevantno tržište se određuje kao tržište određenih proizvoda koji su predmet obavljanja djelatnosti privrednih subjekata na određenom geografskom području.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta u proizvodnom smislu, relevantno tržište obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu naročito njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvata cijelu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Član 6. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta definiše kriterije za utvrđivanje relevantnog tržišta pa tako između ostalog kao bitan kriterij pretpostavlja i prepreke pristupa relevantnom tržištu (čl. 6. stav (1) tačka d)).

Prepreke pristupa relevantnom tržištu obuhvataju sva ograničenja koja potencijalnim učesnicima (privrednim subjektima) ograničavaju i sprečavaju slobodan pristup na tržište.

Ako navedeno primjenimo na konkretnu situaciju, to onda znači da postoje tri zakonom ovlaštena Javna RTV servisa dok su svi ostali u tom slučaju komercijalni. To dalje znači da medijski prostor koji Javni RTV servisi dijele na teritoriji Bosne i Hercegovine, predstavlja zasebno tržište pod direktnom kontrolom države, odnosno entitetskih vlada. Procjena da li se

neki proizvod može smatrati zamjenskim proizvodom (supstitutom) donosi se s gledišta kupca, odnosno potrošača – član 8. stav (3) Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, pa tako gledaoci državnih RTV stanica neće smatrati supstitutom neke komercijalne RTV stanice.

Konkurencijsko vijeće je u skladu s navedenim a radi boljeg razumijevanja relevantnog tržišta predmetnog postupka, segmentiralo tržište sa stanovišta marketing agencija, odnosno ciljane publike oglašivača.

Segmentacija tržišta podrazumijeva postupak podjele tržišta u manje skupine potrošača, odnosno korisnika sa specifičnim potrebama, osobinama ili ponašanjem, koji iziskuje različite proizvode ili marketinške strategije. Postupkom segmentacije, odnosno utvrđivanjem kriterija pomoću kojih se mogu grupisati oni koji imaju iste ili slične potrebe i želje može se preciznije utvrditi kojem se segmentu pojedinaca ili skupina predstavljaju proizvodi i usluge, odnosno koji je ciljani segment tržišta za koji se proizvodi roba ili pružaju usluge. Prema ciljnom segmentu, skupu kupaca i potrošača koji dijele zajedničke potrebe ili osobine, usmjerava se marketinški program.

U kontekstu definisanja ciljanog tržišta sa aspekta marketinških agencija, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i osnovne kriterije u postupku segmentiranja tržišta:

- geografski kriteriji – segmentacija tržišta prema različitim prirodnim ili geografskim obilježjima kao što su domaće i inostrano tržište, regionalno tržište, lokalno i mjesno tržište, urbano i ruralno tržište...
- demografski kriteriji – segmentacija prema dobi, spolu, veličini i strukturi porodice, religiji, prihodima, zanimanju, obrazovanju..
- psihografski kriteriji – različiti životni stilovi, interesi, stavovi, vrijednosni sistemi, aktivnosti...
- bihevioristički kriteriji – segmentacija na osnovi ponašanja potrošača; okolnosti u kojima kupuju, stav prema proizvodu ili usluzi, status lojalnosti, prednosti koje očekuju od kupnje...

Uzimajući u obzir sve naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Javni RTV servisi predstavljaju nezamjenjive distributivne kanale utvrđene Zakonom o javnim servisima i kao takvi služe svim građanima Bosne i Hercegovine kako je u članu 5. navedenog Zakona o javnim servisima izričito i navedeno: „*Osnovni zadatak javnih RTV servisa jeste da plasmanom raznovrsnih i vjerodostojnih informacija istinito informišu javnost o političkim, socijalnim, zdravstvenim, kulturnim, obrazovnim, naučnim, religijskim, ekološkim, sportskim i drugim događajima, podstiču demokratske procese, obezbijede odgovarajuću zastupljenost nepristrasnih vijesti i programa o aktuelnim dešavanjima, u udarno i drugo vrijeme.. te da programi najvišeg kvaliteta budu dostupni javnosti u Bosni i Hercegovini.*“

Imajući u vidu specifičnu ulogu koju Javni RTV servisi obavljaju, činjenicu da je prodaja usluga oglašavanja na Javnim RTV servisima zakonski uređena, kao i činjenicu da je ciljno tržište odnosno, ciljna publika u značajnoj mjeri distinktivna u odnosu na druga tržišta, Konkurencijsko vijeće je kao relevantno tržište ovog predmetnog postupka utvrdilo tržište prodaje usluga televizijskog oglašavanja javnih RTV servisa na teritoriji Bosne i Hercegovine.

6. Utvrđeno činjenično stanje

Nakon ocjene dostavljene dokumentacije i podataka tokom trajanja postupka Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće činjenično stanje:

- da je Podnosilac zahtjeva, privredni subjekt OBN, osnovan i posluje, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima;
- da strane protiv kojih je pokrenut postupak, odnosno BHRT, RTRS i FTV po članu 3. Zakona o Javnom RTV sistemu čine sistem Javnog emitovanja u BiH;
- da član 6. Zakona o Javnom RTV sistemu propisuje da su Javni servisi obavezni registrovati Korporaciju na državnom nivou koja, između ostalog, u ime tri Javna servisa prodaje televizijske, radio i multimedijalne marketinške usluge;
- da je članom 7. Zakona o Javnom RTV sistemu uspostavljen Odbor Javnog RTV sistema BiH koji podstiče i usmjerava izvršenje obaveza iz člana 6 Zakona o Javnom RTV sistemu putem Korporacije a koji je sastavljen od članova Upravnih odbora BHRT-a, RTRS-a i FTV-a;
- da je Upravni odbor Javnog RTV sistema BiH donio Odluku o zajedničkom djelovanju marketinga Javnih RTV servisa BiH (u daljem tekstu: Odluka) broj: 4110-25/06 od 30.12.2005. godine kojom se uređuje zajedničko djelovanje Marketinga Javnih RTV servisa BiH u domenu pružanja marketinških usluga u okviru Kuće prodaje a u skladu sa Zakonom o Javnom RTV sistemu BiH;
- da je cilj Odluke objedinjavanje djelovanja marketinga Javnih RTV servisa; zajedničko nastupanje na tržištu, potpuno i racionalno korištenje marketinškog vremena u okviru programa Javnih RTV servisa, usaglašavanje cjenovnika marketinških usluga, koordinacija svih aktivnosti u organizaciji i realizaciji marketing usluga i promotivnih aktivnosti i ravnopravna zastupljenost Javnih RTV servisa u medijskom prostoru;
- da je Odlukom predviđeno da na osnovu opredjeljenja poslovnih partnera-klijenata, zaposlenici marketinga sva tri javna servisa će nuditi i prodavati marketinško vrijeme i druge marketinške usluge Javnih RTV servisa na način da se fakturisanje, knjigovodstvena obrada, naplata prihoda i dr. obavlja u skladu sa Odlukom koji će donijeti Upravni odbor sistema;
- da se Odluka primjenjuje od 01.01.2006. godine do formiranja Korporacije Javnih RTV servisa BiH (koja nije do danas uspostavljena), te da je zajednički cjenovnik primjenjivan i ranije;
- da su Javni RTV servisi zaključivali ugovore i sa agencijama kao posrednicima i sa oglašivačima, te da su uslovi pod kojima su se zaključivali navedeni ugovori bili identični, odnosno bili su u skladu sa odredbama CPP cjenovnika i Cjenovnika usluga oglašavanja i sponzorstva;
- da CPP cjenovnik predviđa skalu popusta za oglašivače koji se zavisno od iznosa budžeta kreće u rasponu od 2% do 12% , mogućnost dodatnih popusta pod definisanim uslovima,
- da CPP cjenovnik predviđa skalu popusta za agencije za oglašavanje koja se kreće u rasponu od 2% do 25% uz mogućnost dodatnog popusta pod definisanim uslovima;
- da cjenovnik Podnosioca zahtjeva predviđa popuste za oglašivače koji se zavisno od bužeta kreće u rasponu od 5% do 30% te popust za agencije za oglašavanje koji se zavisno od budžeta kreće u rasponu od 10 do 20% uz mogućnost dodatnih popusta, poput bonusa emitovanja za lojalnost i popusta za avansno plaćanje;
- da u svojim programskim shemama, sve stranke u postupku imaju vrijeme predviđeno za marketing, i to: javni tv servisi imaju pravo na emitovanje po 6 minuta reklamnog

prostora unutar jednog sata emitovanja tv programa, dok Podnosilac zahtjeva kao privatna tv stanica ima po 12 minuta reklamnog prostora, u skladu sa Kodeksom donesenim od strane RAK-a;

- da su Javni RTV servisi samostalni u obavljanju djelatnosti, imaju uređivačku nezavisnost i institucionalnu autonomiju;
- da je osnovni zadatak javnih RTV servisa da plasmanom raznovrsnih i vjerodostojnih informacija istinito informišu javnost o političkim, privrednim, socijalnim, zdravstvenim, kulturnim, obrazovnim, naučnim, religijskim, ekološkim, sportskim i drugim događajima, podstiču demokratske procese, obezbijede odgovarajuću zastupljenost nepristrasnih vijesti i programa o aktuelnim dešavanjima, u udarno i u drugo vrijeme, informativnog, kulturno-umjetničkog, obrazovnog, dječijeg, sportskog i zabavnog programa, te da programi najvišeg kvaliteta budu dostupni javnosti u Bosni i Hercegovini;
- da Javni RTV servisi podliježu svim postojećim sankcijama za neispunjavanje pravila i propisa Regulatorne agencije, osim suspenzije i gašenja;
- da je svako domaćinstvo kao i pravno lice u Bosni i Hercegovini koje posjeduje radio ili televizijski prijemnik dužno da plaća RTV taksu;
- da se taksa i ukupni neto dohodak od prodaje marketinškog oglašavanja uplaćuje na jedinstveni račun koji se raspoređuje na slijedeći način: FTV pripada 25% neto prihoda od marketinškog oglašavanja i 25% od ukupnog iznosa RTV takse naplaćene na teritoriji Bosne i Hercegovine, RTRS pripada 25% neto prihoda od marketinškog oglašavanja i 25% od ukupnog iznosa RTV takse naplaćene na teritoriji Bosne i Hercegovine i BHRT pripada 50% neto prihoda od marketinškog oglašavanja i 50% od ukupnog iznosa RTV takse naplaćene na teritoriji Bosne i Hercegovine.

7. Ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svake posebno i svih relevantnih činjenica i dokaza zajedno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kako slijedi:

7.1. Dominantan položaj

Član 9. stav (2) Zakona, propisuje da se pretpostavlja, da jedan privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba i /ili usluga, ako na relevantnom tržištu Bosne i Hercegovine ima tržišni udio veći od 40,0%.

Član 7. Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja pretpostavlja da više privrednih subjekata ima dominantan položaj na tržištu roba i/ili usluga ako na relevantnom tržištu dva ili tri privredna subjekta zajedno imaju tržišni udio od 60%.

Član 2. Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja dalje razrađuje pojam dominantnog položaja te određuje da privredni subjekat na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantan položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava efikasnu konkurenciju.

Javni RTV servisi predstavljaju posebnu kategoriju RTV emitera iz razloga što je njihov rad regulisan *lex specialis* propisom – Zakonom o javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine. Svi ostali emiteri nisu obuhvaćeni odredbama navedenog zakona i ne čine sistem javnog emitovanja u Bosni i Hercegovini, odnosno nemaju propisane zadatke u smislu sadržaja koji su dužni emitovati. Ostali TV emiteri su slobodniji u određivanju emitovanog

sadržaja i isključivo su orijentisani na komercijalno poslovanje, dok Javni RTV servisi ostvaruju primarno društveni zadatak obavještanja javnosti o nizu oblasti kako je to i propisano članom 5. zakona o javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine na osnovu čega su u javnosti i prepoznati kod gledalaca.

Prema zvaničnim podacima Regulatorne agencije za komunikacije za 2023. godinu, na tržištu Bosne i Hercegovine djeluje 40 stanica koje vrše televizijsko emitovanje putem zemaljske radiodifuzije. Osim toga, dozvole za televizijsko emitovanje koje se vrši putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža, dodijeljeno su za još 77 učesnika na medijskom tržištu, pa je očigledno da korisnici usluga reklamiranja i oglašavanja putem tv medija imaju mogućnost izbora koji ni na kakav način ne ograničavaju protivnici, ističe se u odgovoru Javnih RTV servisa.

Međutim, imajući u vidu navedene odredbe Zakona, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Javni RTV servisi u Bosni i Hercegovini, nedvojbeno imaju grupni dominantni položaj u skladu sa članom 9. stav (3) Zakona o konkurenciji obzirom da su kao takvi jedini TV emiteri na koje se primjenjuje *lex specialis* propis na osnovu kojeg su obavezni da vjerodostojno i istinito informišu javnost o političkim, socijalnim, zdravstvenim, kulturnim, obrazovnim, naučnim, religijskim, ekološkim, sportskim i drugim događajima, podstiču demokratske procese, obezbijede odgovarajuću zastupljenost nepristrasnih vijesti i programa o aktuelnim dešavanjima u Bosni i Hercegovini.

Dakle, prema navedenim i relevantnim zakonskim odredbama, Javni RTV servisi su određeni kao jedini TV emiteri specifičnog položaja u Bosni i Hercegovini, i kao takvi uživaju poseban status kao emiteri sa nacionalnom frekvencijom od javnog interesa.

7.2. Zloupotreba dominantnog položaja

Član 10. stav (2) tačka b) Zakona o konkurenciji propisuje da je zabranjena zloupotreba dominantnog položaja ograničavanjem proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača.

Konkurencijsko vijeće je uvidom u dostavljene cjenovnike sva tri Javna RTV servisa utvrdilo da sadrže identične odredbe, odnosno identične popuste za vjernost koji su normirani na identičan način:

- Za oglašivače čiji su budžeti u minimalnom iznosu od 300.000,00 KM, a koji su najveći iznos budžeta u posljednjih pet godina investirali na BHT1/FTV/RTRS odnosno javne servise (najveći broj isporučenih marketing usluga), na osnovu potpisanog ugovora/izjave odobrava se popust na lojalnost u iznosu 5%, uz uslov da zadrže najveći iznos budžeta na javnim servisima BiH u odnosu na sve ostale TV stanice u BiH;
- Oglašivači čiji je ostvareni budžet na Javnim servisima BiH u prethodnoj godini oglašavanja bio veći od 30.000,00 KM, a koji se obavežu da će u narednoj godini uvećati budžet za minimalno 10% u odnosu na prethodnu godinu oglašavanja, imaju pravo na dodatni popust u iznosu od 2%;

- Oglašivači čiji je ostvareni budžet na Javnim servisima BiH u prethodnoj godini oglašavanja bio veći od 30.000,00 KM, akoji se obavežu da će u narednoj godini uvećati budžet za minimalno 20% u odnosu na prethodnu godinu oglašavanja, imaju pravo na dodatni popust u iznosu od 5%.

Ovakvom odredbom ograničava se tržište, odnosno konkurencija na širem tržištu prodaje usluga televizijskog oglašavanja gdje se kupci ove usluge Javnih RTV servisa direktno stimuliraju na kupnju ili da uvećaju potrošnju za uslugu u korist Javnih RTV servisa.

Na osnovu navedenog Konkurencijsko vijeće zaključuje:

Prag volumena kupnje koji je definiran prema ličnim potrebama svakog kupca rezultira da za istu količinu proizvoda ili usluga različiti kupci plaćaju različite cijene iste usluge. Javni RTV servisi su putem cjenovnika propisali neobjektivne i nedozvoljene količinske popuste kao i zabranjene popuste na vjernost čime su zloupotrijebili dominantni položaj u smislu člana 10. stav (2) tačka b) Zakona.

Količinski popusti su vrste popusta koji se dodjeljuju svim kupcima koji premaše objektivno definiran prag kupnje, dok popusti na vjernost predstavljaju popuste koje dobavljači dodjeljuju kupcima pod uslovom da se od dobavljača nabavljaju sve potrebe kupca ili većina takvih potreba. Evropski sud pravde utvrdio je kako se ovaj oblik popusta ne može tretirati kao količinski popust isključivo vezan za volumen kupnje, već kao popust na vjernost oblikovan da, putem dodijele finansijske prednosti, spriječi kupce u pribavljanju svojih potreba od drugih proizvođača (spojeni predmeti C-40/73, Cooperatieve Vereniging Suiker Unie protiv Komisije 1975).

Član 10. stav (2) tačka c) Zakona o konkurenciji propisuje da je zabranjena zloupotreba dominantnog položaja primjenom različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnotežan i nepovoljan konkurentski položaj.

Analizom dostavljenih cjenovnika sva tri Javna RTV servisa, utvrđeno je da svi predviđaju različite cijene, odnosno različite popuste na cijene usluga oglašavanja za

- kategorije oglašivača i za
- kategorije agencija za oglašavanje.

Konkurencijsko vijeće je analiziralo cjenovnike i utvrdilo slijedeće:

Skala količinskih popusta za oglašivače (BHRT)

Red. Broj	Iznos narudžbe (KM) bruto vrijednost prije svih popusta	Oglašivački popust (bez posredovanja agencije) %
1.	1.001-2.000	5
2.	2.001-4.000	6
3.	4.001-5.000	7
4.	5.001-7.000	8
5.	7.001-10.000	10
6.	10.001-12.000	12
7.	12.001-15.000	15
8.	15.001-20.000	17
9.	20.001-50.000	20

Skala popusta za marketinške i oglašivačke agencije (BHRT)

Red. Broj	Realizovani budžet agencije (KM) krajnja fakturisana vrijednost	Agencijski popust (%)
1.	50.001-500.000	3
2.	500.001-1.000.000	5
3.	1.000.001-1.500.000	7
4.	1.500.001-2.000.000	10
5.	2.000.001-2.500.000	13
6.	2.500.001-3.000.000	16
7.	3.000.001-4.000.000	19
8.	4.000.001-5.500.000	23
9.	Više od 5.500.000	26

Izvor: podaci iz Zahtjeva

Na osnovu prikazanog cjenovnika Javnog RTV servisa BHRT, oglašivač može ostvariti maksimalan popust u iznosu od 20%, dok maksimalan popust za agencije po istom cjenovniku iznosi 26%.

Navedeni cjenovnici stimulišu prodaju usluga televizijskog oglašavanja Javnih RTV servisa putem agencija za oglašavanje pa tako odobravaju i dodatni popust za oglašivače ukoliko ugovore prodaju navedene usluge posredstvom agencija za oglašavanje.

Zakon o konkurenciji jasno propisuje da je zabranjena primjena različitih uslova za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj te na osnovu navedenog Konkurencijsko vijeće zaključuje:

Javni RTV servisi zloupotrijebili su zajednički dominantni položaj na način da su primjenom različitih popusta za oglašivače i za agencije za oglašavanje primjenili različite uslove za istu vrstu poslova čime su direktni oglašivači, koji bez agencije za oglašavanje, ugovaraju uslugu televizijskog oglašavanja na Javnim RTV servisima, dovedeni u neravnopravan konkurentski položaj, u smislu zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka c) Zakona.

Ovako utvrđenim različitim tretmanom u cjenovnicima, Javni RTV servisi direktno su pogodovali agencijama za oglašavanje odobravajući im visoke popuste na usluge televizijskog oglašavanja, pri tome istovremeno diskriminirajući oglašivače koji istu uslugu ugovaraju direktno, odnosno bez posredstva agencije za oglašavanje.

8. Zabranjeni sporazum

Član 4. stav (1) tačka a) Zakona propisuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekta, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekta koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na zaključivanje takvih sporazuma kojima se ili indirektno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene ili bilo kojih drugih trgovinskih uslova.

Zakon o javnom RTV servisu u članu 4. propisuje: „*Javni RTV servisi samostalni su u obavljanju djelatnosti, imaju uređivačku nezavisnost i institucionalnu autonomiju.*“

Navedena odredba *lex specialis* propisa za Javne RTV servise uređuje autonomiju svakog od tri Javna RTV servisa i u prodaji roba i usluga. Prodaja marketinških usluga predstavlja jednu od takvih usluga koju bi svaki Javni RTV servis trebalo da zasebno obavlja u skladu sa institucionalnom autonomijom Javnih RTV servisa.

„Odluka o zajedničkom djelovanju Javnih RTV servisa BiH“ na koju su se referisali predstavnici Javnih RTV servisa u ovom postupku, u članu II između ostalog propisuje *zajedničko nastupanje na tržištu* kao i *usaglašavanje cjenovnika marketinških usluga*. Postupanje po istoj, odnosno zajedničko djelovanje navedenih privrednih subjekata, nije u skladu sa odredbama Zakona o konkurenciji niti pravilima dozvoljenog tržišnog takmičenja.

Pojam „usklađenog djelovanja“ razlikuje se od pojma „sporazuma“ s isključivom namjerom da obuhvati različite oblike saradnje među privrednim subjektima koji, sa subjektivnog gledišta, imaju istu narav te se razlikuju samo po svom intenzitetu i oblicima u kojima se očituju. (presude Anic, tačka 112. i T-Mobile Netherlands, tačka 23.)

Kriterije koordinacije i saradnje koji su konstitutivni za „usklađeno djelovanje“ treba tumačiti u skladu s koncepcijom inherentnom odredbama ugovora koje se odnose na tržišno takmičenje, prema kojoj svaki privredni subjekt mora samostalno odrediti politiku koju namjerava slijediti na zajedničkom tržištu. (presude Anic, tačka 116., Suiker Unie, tačka 173. i Ahlström, tačka 63.)

Navedeni izvodi iz cjenovnika Javnih RTV servisa nedvojbeno dokazuju da sva tri Javna RTV servisa zajednički djeluju i nude predmetne usluge na osnovu usaglašenog djelovanja (identičnih cjenovnika), što predstavlja zabranjeni sporazum između konkurenata na horizontalnom tržištu u smislu člana 4. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji.

Obaveza Javnih RTV servisa da, samostalno i bez usklađenog djelovanja sa drugim privrednim subjektima formira cijene za vlastite usluge, je obaveza koja proističe kako iz Zakona tako i regulatornog okvira koji predstavlja Zakon o javnom RTV sistemu Bosne i Hercegovine.

Član 4. stav (1) tačka d) Zakona propisuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na primjenu različitih uslova za identične transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju.

U smislu citiranog člana, Konkurencijsko vijeće je analiziralo dostavljene prihode Javnih RTV servisa za 2022. godinu:

Radio-televizija Federacije BiH

Redni broj	Agencija	Iznos u KM	Udio u %
1.	Media Pool	(..)* ²	(..)*
2.	Esensi Media	(..)*	(..)*
3.	Media Level	(..)*	(..)*
4.	Frequency Media	(..)*	(..)*
5.	Ukupan prihod RTV FBiH sa agencijama	(..)*	100,00

Radio-televizija Republike Srpske

Redni broj	Agencija	Iznos u KM	Udio u %
1.	Media Pool	(..)*	(..)*
2.	Esensi Media	(..)*	(..)*
3.	Media Level	(..)*	(..)*
4.	Frequency Media	(..)*	(..)*
5.	Ukupan prihod RTRS sa agencijama	(..)*	100,00

Radio-televizija Bosne i Hercegovine

Redni broj	Agencija	Iznos u KM	Udio u %
1.	Media Pool	(..)*	(..)*
2.	Esensi Media	(..)*	(..)*
3.	Media Level	(..)*	(..)*
4.	Frequency Media	(..)*	(..)*
5.	Ukupan prihod RTVBiH sa agencijama	(..)*	100,00

Izvor: podaci dostavljeni od strane Javnih RTV servisa

Analizirajući navedenu strukturu prihoda Javnih RTV servisa po osnovu prihoda ostvarenog oglašavanjem putem marketinških agencija, vrlo jasno se može zaključiti da privredni subjekt Media Pool u odnosu na ostale agencije, učestvuje kao najznačajniji kupac marketinškog prostora kod sva tri Javna RTV servisa u ukupnom iznosu od (..)* KM. Ako posmatramo iste sa aspekta procentualnog učešća u strukturi prihoda, navedeni podaci od (..)* impliciraju na zaključak o dogovorenom modelu poslovanja jer je utvrđeno da se radi o vrlo približom učešću u ukupnim prihodima ostvarenim od strane privrednog subjekta Media Pool kod sva tri emitera.

Budući da su zabrana učestvovanja u protivtržišnim djelovanjima i sporazumima kao i sankcije prekršitelja općepoznati, uobičajeno je da se radnje obuhvaćene takvim djelovanjima i sporazumima odvijaju potajno, da se sastanci održavaju daleko od očiju javnosti i da je dokumentacija s tim u vezi svedena na minimum, zbog čega je često potrebno određene detalje rekonstruirati dedukcijom. O postojanju protivtržišnog djelovanja ili sporazuma može se zato zaključiti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, posmatrane kao cjelina mogu tvoriti dokaz povrede pravila tržišnog takmičenja (presude Aalborg Portland, tačke 55. do 57. i Dresdner Bank, tačke 64. i 65.).

² (..)*-podaci predstavljaju poslovnu tajnu

Ovakav vid poslovne saradnje predstavlja vertikalni sporazum između privrednih subjekata koji djeluju na različitim tržištima. Privredni subjekt Media Pool na osnovu osporenih cjenovnika, zakupljuje značajan prostor oglašavanja kod Javnih RTV servisa po izrazito povoljnijim cijenama (na osnovu agencijskog popusta) koji dalje, vrlo indikativno, vrši prodaju tog istog marketinškog prostora krajnjim korisnicima, odnosno direktnim oglašivačima ali i drugim agencijama.

Konkurencijsko vijeće je napravilo uvid u cjenovnike i ističe slijedeće:

Cjenovnik usluga oglašavanja i sponzorstva s opštim uslova – FTV

Redni broj	Iznos budžeta/uplate	Ugovaranje posredstvom agencija za oglašavanje (popust u %)	Ugovaranje bez posredovanja agencije (popust u %)
1.	5.001-20.000	1	2
2.	20.001-50.000	2	4
3.	50.001-100.000	4	6
4.	100.001-200.000	6	8
5.	200.001-300.000	8	10
6.	300.001-400.000	10	12
7.	400.001-500.000	12	14
8.	Više od 500.000	14	17

Poglavlje VII tačka B) – Uslovi poslovanja

Marketing agencije koje se Ugovorom obavežu da će u periodu do 31.12. tekuće godine ostvariti promet za oglašavanje u iznosu uplate koja je:

Od 50.001 KM do 500.000 KM ostvaruju pravo na 3% popusta,

Od 500.001 KM do 1.000.000 KM ostvaruju pravo na 5% popusta,

Od 1.000.001 KM do 1.500.000 KM ostvaruju pravo na 7% popusta,

Od 1.500.001 KM do 2.000.000 KM ostvaruju pravo na 10% popusta,

Od 2.000.001 KM do 2.500.000 KM ostvaruju pravo na 13% popusta,

Od 2.500.001 KM do 3.000.000 KM ostvaruju pravo na 16% popusta,

Od 3.000.001 KM do 4.000.000 KM ostvaruju pravo na 19% popusta,

Od 4.000.001 KM do 5.500.000 KM ostvaruju pravo na 23% popusta,

Više od 5.500.000 KM ostvaruju pravo na 26% popusta.

Cjenovnik usluga oglašavanja i sponzorstva s opštim uslova - RTRS

Redni broj	Iznos uplata (KM) na RTRS	Ugovaranje posredstvom agencija za oglašavanje (popust u %)	Ugovaranje bez posredovanja agencije - direktno (popust u %)
1.	1.00-5.000	3	5
2.	5.001-10.000	4	7
3.	10.001-30.000	5	9
4.	30.001-50.000	6	11
5.	50.001-80.000	7	13
6.	80.001-100.000	8	14
7.	100.001-150.000	10	16
8.	150.001-200.000	13	18
9.	200.001-250.000	15	21
10.	250.001-300.000	17	23
11.	300.001-500.000	19	25
12.	Više od 500.001	20	28

Izvor: podaci iz Zahtjeva

Iz navedenih tabelarnih prikaza iznad Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da, popusti koje Javni RTV servisi primjenjuju prema agencijama za oglašavanje je značajno veći u odnosu na popuste koje Javni RTV servisi primjenjuju prema oglašivačima.

U odgovoru koji je dostavljen Konkurencijskom vijeću, privredni subjekt Media Pool navodi da za svakog pojedinačnog oglašivača koji se oglašava na Javnom servisu, Media Pool dostavlja obostrano potpisanu Izjavu o godišnjem budžetu za oglašavanje gdje su jasno i transparentno navedeni uslovi oglašavanja, te kako se ne može govoriti o neovlaštenom zastupanju. Međutim, Konkurencijskom vijeću tokom trajanja cijelog postupka nije dostavljena niti jedna potpisana Izjava na koju se referiše privredni subjekt Media Pool što ukazuje na zaključak da iste ne postoje.

Konkurencijsko vijeće je na osnovu izvedenih dokaza i ovako prikazanog činjeničnog stanja utvrdilo da, zaključeni sporazum kojim se ostvaruje značajan popusti i pogodnost između Javnih RTV servisa i privrednog subjekta Media Pool na silaznom tržištu, dovodi druge učesnike u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj, što predstavlja direktno kršenje odredbe člana 4. stav (1) tačka d) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je nesporno utvrdilo da je primjenom cjenovnika, omogućeno privrednom subjektu Media Pool da pod povoljnijim uslovima zaključi ugovor sa Javnim RTV servisima. Javni RTV servisi na taj način doveli su u nepovoljniji položaj veliki broj privrednih subjekata koji ne mogu ispuniti dodatno postavljene uslove te tako ostvariti *povoljnije uslove* za sklapanje ugovora.

Iz navedenog jasno se vidi da utvrđeni cjenovnici koji uključuju različite kategorije kupaca i koji ostvaruju različite popuste za iste usluge nesporno dovode do narušavanja tržišta i nezdravog konkurentskog takmičenja.

U konkretnom slučaju neposrednim nametanjem nepravičnih uslova poslovanja došlo se do posljedice u vidu cjenovne diskriminacije direktnih oglašivača koji za istu uslugu plaćaju različite iznose, odnosno za isti obim usluga plaćaju više od drugih korisnika iste usluge (agencije). Ocjenjeno je da su posljedice prisutne zbog prirode kriterijuma za određivanje cijene, koji su neobjektivno postavljeni, a ne zbog višeg obima usluga koje se pružaju. Takva posljedica ima svoj nominalni izraz u vidu različitih cijena i uslova poslovanja na utvrđenom relevantnom tržištu.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tačkama 1. i 2. dispozitiva ovog Rješenja.

9. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako sklopi zabranjeni sporazum ili na koji drugi način sudjeluje u sporazumu kojim je narušena, ograničena ili spriječena tržišna konkurencija u smislu člana 4., te tačke b) ako zloupotrijebi dominantan položaj na način propisan odredbama člana 10. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona o konkurenciji.

Nadalje, polazeći od nesporno utvrđene činjenice da su Javni RTV servisi zloupotrijebili zajednički dominantni položaj, iz člana 10. stav (2) tačke b) i d) Zakona o konkurenciji, te sklopili zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke a) i d) Zakona, izrečena je novčana

kazna u pojedinačnom iznosu od (..)*³, što predstavlja 0,169 % ostvarenog prihoda iz 2021. godine, koji je iznosio (..)* KM za privredni subjekt Radiotelevizija Federacije Bosne i Hercegovine(..)*% ostvarenog prihoda iz 2021. godine, koji je iznosio (..)* KM za privredni subjekt Radiotelevizija Republike Srpske i (..)*% ostvarenog prihoda iz 2021. godine, koji je iznosio (..)* KM za privredni subjekt Radiotelevizija Bosne i Hercegovine.

Također, utvrđeno je da je kao jedan od učesnika zabranjenog sporazuma i privredni subjekt Media Pool d.o.o. Sarajevo kojem je izrečena novčana kazna u iznosu od (..)* KM što predstavlja (..)* % ostvarenog prihoda iz 2021. godine, koji je iznosio (..)* KM.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prinudnim putem, u smislu člana 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

10. Troškovi postupka

Podnosioci zahtjeva su podnijeli dana 29.05.2023. godine, zahtjev za naknadu troškova postupka (podnesak broj: UP-01-26-3-009-44/23) koji se sastoji od slijedećih troškova: 1) Zahtjev za pokretanje postupka od 20.02.2023. godine – 240,00 KM; 2) Izjašnjenje na odgovor od 27.04.2023. godine – 240,00 KM; 3) Pristup usmenoj raspravi od 27.04.2023. godine – 240,00 KM; 4) podnesak od 15.05.2023. godine – 240,00; 5) podnesak od 29.05.2023. godine – 240,00; 6) administrativna taksa na zahtjev – 2.000,00 KM i 6) administrativna taksa na rješenje – 3.000,00 KM što sa uračunatim PDV-om iznosi 6.404,00 KM.

Članom 108. stav 1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u rješenju kojim se postupak završava organ koji donosi rješenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti, a članom 105. stav 2) istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više strana sa suprotnim interesom, strana koja je izazvala postupak, a na čiju štetu je postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Konkurencijsko vijeće je Podnosiocu zahtjeva priznalo samo troškove zastupanja koji su bili nužni i opravdani u ovom postupku, pa je u skladu sa tarifnim brojem 18. i 33. Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad advokata u Federaciji BiH, utvrdilo i priznalo slijedeće troškove za rad advokata Podnosioca zahtjeva: 1) za podnošenje Zahtjeva za pokretanje postupka od 20.02.2023. godine – 240,00 KM; 2) Izjašnjenje na odgovor od 27.04.2023. godine – 240,00 KM; 3) Pristup usmenoj raspravi od 27.04.2023. godine – 240,00 KM; 4) podnesak od 15.05.2023. godine – 240,00; 5) podnesak od 29.05.2023. godine – 240,00; 6) administrativna taksa na zahtjev – 2.000,00 KM i 6) administrativna taksa na rješenje – 3.000,00 KM što sa uračunatim PDV-om iznosi 6.404,00 KM.

11. Administrativna taksa

Podnosilac zahtjeva na ovo Rješenje, u skladu sa članom 2. Tarifni broj 107. stav (1) tačke f) i g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim

³ (..)*-podaci predstavljaju poslovnu tajnu

vijećem („Službeni glasnik BiH“, br. 30/06, 18/11 i 75/18) je dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 3.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

12. Pouka o pravnom lijeku

Ovo Rješenje je konačno i protiv istog nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno, objave ovog Rješenja.

Predsjednik

Nebojša Popić